رۆژئاڤا و پارادۆکسیزمی م□ا□□ی زلهـێزەکان.. جوتیار

ئەوەی لەڕۆژاڤا (باکوری ڕۆژهەڵاتی سوریا) ڕوودەدات، تەنها لە چوارچێوەی شەڕ و هاوپەیمانیەکی ناهاوسەنگدا نابینم. بەڵکوو وەک ب□رh□می یەکگرتنی دوو هێزی نامۆڕاڵ لە سیاسەتی نێودەوڵەتیی و سیستەمی سەرمایەداریی کە لە بنەڕەتدا بنەماکانی مرۆڤ و نەتەوە بە نرخ و سوود دەهەڵسەنگێنێت.
ئارگومێنتەکانی دەستپێکی شەڕ لە سوریا بەو شیوەیە بوو، (لە باکووری ڕۆژهەڵاتی سوریا (ڕۆژاڤا)، نەخشەیەک خۆی دووبارە دەکاتەوە، کارەکتەرە کوردەکان بەرپرسیارێتی مەزن دەگرنە ئەستۆ، پێکهاتەی بەڕێوەبەرایەتی س□□قامگیر دادەمەزرێنن و لە ژێر بارودۆخێکی توندا کردەوەی مەیدانی و مرۆیی چالاک ئەنجام دەدەن، بە هەزاران قوربانی دەدەن و گیانبازی و ململانێ لە گەڵ قورسترین هەلومەرجی سیاسی و کۆمەڵایەتی خۆیاندا دەکەن، تەنها بۆ ئەوەی ئەو ستاتۆیە سیاسیە لەلایەن زلهـێزە گەورەکانەوە متمانەی پێبکرێت)، بەڵام دوایین پێشهات ئەوەمان پێدەڵیت، کە ستراتیژییەتی ئەمەریکا کورد تەنها وەک ئامرازێک بۆ گەیشتن بە ئامانجێک بەکاردەهێنێت، ئەو مامەلەیە لە دنیای سیاسەتی ئەمەریکیدا پرسیارێکی ئەخلاقی بنەڕەتی دەوروژێنێت، چ جۆرە ئەخلاق یاساو ریسایەک ڕەوایەتی دەدات بەو جۆرە لە مامەڵەکردن ؟، ئەدی باجەکەی چییە کاتێک کە هاوپەیمانە ئازا کوردەکان بەهۆی هاوپەیمانییە نوێیەکانەوە لە یارییەکی قێزەونی دەسەڵاتی جیۆپۆلیتیکیدا سەرگەردان دەبن؟ ئەو دۆخە نوێیە کە لە سوریا هاتۆتە ئارا، قوڵبونەوە لەو هەڵوێستە نایەکانگیر و پارادۆکسەی ئەمریکاو هاوپەیمانان دەکاتە شتێکی پێویستوو هەڵوێست لە سەرگرتوو.
کورد لەڕۆژاڤا (باکوری ڕۆژهەڵاتی سوریا)دا کاریگەرییەکی بەرچاوی سیاسی و مرۆیی دروستکردووە، بەرێوەبەرایەتیەکان، پێکهاتە و یەکە ئەمنییەکان، سیستەمی تەندروستی و پەروەردە، و فریاگوزاری کارەساتەکان، ئامادەیی ئەوان بۆ هاوکاری و هاوپەیمانی لەگەڵ ئەمەریکاو زلهـێزەکان لەسەر بنەمای ئەو متمانەیە بوو کە سەقامگیری بۆ مافە سیاسیی و کولتوریەکانیان لە سوریای داهاتوودا گەرەنتی دەکرێت.
کاتێک هاوپەیمانان ڕوانگەی سیاسی خۆیان د□گ□□□ن بە بەکارهێنانی کورد وەک ئامرازێکی بەسوود لە پرۆژەیەکی نوێ بە ناوی حکومەتی

سوریا یان بە پشتیوانیکردنی دەسەڵاتەکی سەنتەڕال لەژێر سەرکردایەتی کارەکتەرێکی وەک ئەحمەد شەرع دا، گومانێکی قوڵی بە ئامرازسازی سەرهەڵدەدات.

دیدگاو سیاسەتی (سەقامگیری بە هەر نرخێک) لە سوریادا، لەسەر حیسابی دوورخستنەوە یان کەمکردنەوەی مافە سیاسییە درێژخایەنەکان و کەمکردنەوەی ڕۆڵی کوردانی سوریا لە بڕیاری سیاسیدا پێچەوانەی ئەوهەموو قوربانیدانەیە کە کورد (شەرڤانان) بە درێژایی زیاتر لە دەیان ساڵ پێشکەشی کۆماڵگای نێودەوڵەتیان کرد لە پێناو سەلامەتی و پاراستنی کەرامەتی ئەواندا. ئەو سیاسەتە بەرامبەر بە کوردی ڕۆژاوا پێچەوانەی ئەو بەرپرسیارێتییە ئەخلاقییەیە کە دەبوو هاوپەیمانان و بە تایبەت ئەمەریکا لە بەرامبەر پاراستنی کوردانی ڕۆژاوا بیگرنە ئەستۆ بە پاراستنیان لە پەلاماری دەوڵەتی ناوەند کە بەشێکە لە دەندەیی ئیسلامی سیاسی لە ناوچەکەدا وهەروەها پاراستنیان لە پەلاماری دەوڵەتی تورک کە نوێنەرایەتی فاشیزمێکی وێنانەکراو دەکات لە جیهانی سیاسی ئەمڕۆدا .

ئەو جۆرە بەرخوردە لە گەڵ کورد لە لایەن هاوپەیمانەکانیانەوە پرسیاری جددی سەبارەت بە ستراتیژیەتی درێژخایەن، شەفافیەت و بەردەوامی و وابەستەیی ئەخلاقی دەوروژێنێت، ئەو جۆرە مامەڵەیە متمانەی کوردەکان لە رۆژاوادا بە پابەندبوونی هاوپەیمانان و ئەمریکا تا ئاستەکی زۆر قوڵ تێکدەدەن و لە ناودەبەن.

خوێندنەوەی من بە ئەو ئالانگاری و پێشهاتانە، جەختکردنەوەیە لەسەر دەستەڵاتەکی سەنتەڕاڵ بە سوریا لە سەردەمی ئەحمەد شەرع دا لە لایەن ئەمەریکاوە، گۆڕانکاری لە مۆدێلی لامەرکەزی بە ناوەندگەرایی ڕەها و زیاتری دەوڵەت دەگۆڕینێت، ئەو گۆڕانکارییە بە کورد بە ئەگەرێکی زۆرەوە بە مانای لاوازبوونی سیستەمی حوکمڕانی خۆسەر کە بەدرێژایی ساڵانێک بنیات نراوە و بە مانای هەژموونی سیاسی نوێ لەلایەن دیمەشقەوە دێت.

هەموو ڕوداوەکان وا دەردەکەون کە ئەمەریکا و هاوپەیمانان بەرگەی کۆنەپەرسترین هێز دەگرن یان تەنانەت پشتگیری ڕەهاشی دەکەن تەنها لە بەرامبەر بەهێزکردنی دەستەڵاتی ئیسلامی سیاسی سونەدا بە ئیحتیواکردنی هەژموونی شیعەگەرایی لە ناوچەکەدا، بە گرتنەبەری ئەو سیاسەتەش لە لایەن هاوپەیمانانەوە، دیمەنی تەناهی لە ڕۆژئاڤا (باکوری ڕۆژهەڵاتی سوریا) گۆڕانکارییەکی گەورەی بەسەردا دێت و هیچ دوریش نییە وێنە سیاسییەکە سەدەرسەد پێچەوانە ببێتەوە بەو مانایەی ئەمەریکا خۆی وەک شەریکێک لە گەڵ دەوڵەتی ناوەند دژ بە ڕۆژئاڤا و خەسەریەکەی کورد کار بکات و لەبری ئەوە دەستەڵاتی ناوەند و دیمەشق وەک ئەکتەری سەرەکی ناوچەکە بەهێز بکات.

تورکیا دەتوانێت ئەم دینامیکییە بەکاربهێنێت بۆ فشارخستنە سەر یەپەگە/یەپەژە و پەرەپێدانی هەماهەنگییەکی نزیکتر لەگەڵ ئەحمد شەرع و دیمەشق دژی خۆسەری و دەستەڵاتی کورد، ئەوەش دەبێتە هۆکارێکی بەهێز بۆ تێچووی قەبارەیەکی مرۆیی گەورەتر لە قوربانیەکان و دەبێتە فاکتەک بۆ وێرانبونی ژێرخان و بارودۆخی ژیانی مەدەنی بۆ کوردانی ڕۆژئاڤا لە ڕووی جیۆپۆلەتیکییەوە، بە هاتنە ئارای ئەونەخشە تازەیە و ئەو شەرایەتە جیۆپۆلەتیکیە، کورد ڕووبەڕووی نۆرماتیڤ(معیار) ێکی دووانەیی دەبێتەوە، بەو مانایەی هاوپەیمانەکانیان لە کاتی قەیرانەکاندا پشتیوانی ئۆتۆنۆمی بە ئەوان دەکەن و پاشان هەوڵی دروستکردنەوەی متمانە بە دەسەڵاتی ناوەندی کە وەک هەڕەشەیەک لە سەر خۆیان هەستیان پێدەکرد دەدەن، ئەم شێوازە پاڕادۆکسە لە مامەڵەی سیاسی دەبێتە هۆی لەدەستدانی باوەڕو متمانەی سیاسی بەو هاوبەشیەی کە ساڵانێکە کورد هیوای لەسەر هەڵچنیوە، کە بە داخەوە زۆربەی زۆری کاتەکان گۆڕانی هاوپەیمانییەکان بە مانای سەختبوونەوەی ڕێگاکانی بەردەم نەتەوەی کوردن لەو ناوچەیەدا، بە مانای بێئومێدی و لە دەستدانی متمانە و ئاوارەبوون و دەربەدەریەکی ترن بۆ ئیمە .

ئەوەی کە پێویستبوو ئەمەریکا و هاوپەیمانان بیکەن بۆ کوردی رۆژئاڤا، نەخشەڕێگایەک کە بە شێوەیەکی سیستماتیک ئەو مۆدێلە لە بەڕێوەبردن کە یەکەم جارە لە ناوچەکەدا ئەزموون دەکرێت بە هێزەوە پشتیوانیان کردبایە، لایەنیکەم لە ئۆتۆنۆمی کولتووری و بەشداری ئابووری و حوکمڕانی ناوخۆیی لە چوارچێوەی (سەروەری دەوڵەتدا) بەو ئارگومێنتەی کە ئێستا هاوپەیمانان بانگەشەی بۆدەکەن، دەبوایە ئەمریکا وەک نێوەندگیرێکی باوەڕپێکراو مامەڵە بکات لەگەڵ کوردانی ڕۆژئاڤا نەوەکوو وەک هاوپەیمانێکی درۆزن و هەڵخەڵەتێن.

بە داخەوە پێشهاتە تازەکان هەڵگری هیچ ئاماژەیەکی پۆزەتیف نین لە پەیوەست بە ئالوگۆڕی جارەنوسی کوردانی ڕۆژئاڤا، هاوبەشیە تازەکەی سوریا-ئەمریکا ئەوەمان نیشان دەدات کە چۆن لە چرکەیەکدا دەتوانرێت بنەما مۆڕاڵیەکان لە پراکتیکدا بگۆڕدرێن، کاتێک بەرژەوەندیە ئابووریە ستراتیژییەکان زاڵ دەبن. کورد لە رۆژاڤادا شایەنی ئەوە بوو کە ئەمریکا هاوبەشییەکی جێی متمانە و درێژخایەنی لەگەڵ دووپات بکاتەوە کە لەسەر بنەمای سەروەری و ئەو پەیوەندیە ئیتنیکیە/سیاسیە دروستکرابوو لە نێوان پێکهاتە جیاوازەکاندا نەوەکوو لەبەریەک هاڵوەشاندنی و جێهێشتنی ئەوان لە ناو ململانێی ئۆقیانوسی پڕ شەپۆلە هەڵچووەکانی ناوچەکەدا بە تەنها.

لە لایەکی تریشەوە ئەگەر وردبینانەتر بارودۆخەکە هەڵسەنگێنین، من پێم وایە ململانێ و توندوتیژی نێوان گروپوو پێکهاتە سیاسیەکان لە

سوریا، بە شێوەیەکی تەواو جیاواز لەوەی باس دەکرێت، بەرھەمی ئەو جیهانەیە کە تێیدا نەتەوەکان و خاکەکان وەک بازاڕ بینراون و دەبیندرێن، لە سیستەمی سەرمایەداریی جیهانی دا، گرنگ نییە کێ دەمێنێت یان کێ دەکوژرێت؛ گرنگ ئەوەیە کە کام ناوچە ئارامە بۆ سەرمایە خستنەگەڕو سەرمایەگوزاری، کام شەڕ سوود و قازانجی زیاتر دروست دەکات و کام هێز دەتوانرێت بە کەمترین تێچوون بەکاربهێنرێت. من لەو چوارچێوەیەدا تەنها ئەوە دەبینم کە کورد، هەمیشە وەک هێزی هەرزان و قوربانییەکی گونجاو بۆ مامەڵە سیاسیەکان لە ناو ئەو بازاڕەدا هەڵبژێردراوە.

بێدەنگی و ئەو سکوتە سەرتاپاگیرە نێودەوڵەتیە لە بەرامبەر هێرشەکان بۆ سەر رۆژئاڤا، تەنها بڕیارو مامەڵەیەکی سیاسی نییە؛ بەڵکوو بڕیارو مامەڵەیەکی ئابووریشە. کاتێک شەڕ بەردەوام دەبێت، بازاڕی چەک، بازاڕی پاراستنی دەسکەوتەکان و بازاڕی قەیران و جارەسەرە سیاسیەکانیش بەردەوام دەبن. لەم بازاڕەدا، خوێنی خەڵکی و هاووڵاتیان هیچ نرخێکی نییە. ئەمە نامۆڕاڵی ئەو سیستەمەیە کە بە زمانی واقعی ناتوانی پێناسەیەکی تری پێبدەی.

ئەو هێزە نێودەوڵەتییانەی کە خۆیان بە پارێزەری ماف و دیموکراسی ناساندووە، لە ڕاستیدا بەشێکن لە جەوهەری ئەو سیست□م□ و هاوپەیمانەکانی، کاتێک قسە لە ماف و ئازادی دەکەن، ئەوە تا ئەو کاتەیە کە ئەم مافانە لەگەڵ بەرژەوەندییە ئابوورییەکانی ئەوان بەریەککەوتنیان نابێت. کاتێک ماف و بەرژەوەندی بەریەک دەکەون، ماف دەخورێت و بەرژەوەندی دەپارێزرێت، کە ئەوەش باڵاترین ئاستە لە نامۆڕاڵیی سیاسی سیستەمی سەرمایەداری نوێ.

بە تیڕوانینی من ئەمریکاو هەوپەیمانەکانی، کوردانی ڕۆژئاڤاو و پڕۆژە سیاسیەکەیان لە کوردستانی سوریا وەک هەوڵێک دەبینن بۆ تێکدانی ئەم فۆرمولە سیاسی و ئابوریەی خۆیان ، بەڵام هێشتاش تا ئاستێک باوەڕم بەوەیە کە ڕۆژئاڤا، لە هەموو قورسیی و روبەڕوبونەوەکاندا، هێشتا دەتوانێت شوێنی دروستکردنی گوتارێکی سیاسی و پێگەیەکی سەربازی بەهێز بێت بۆ ئەو بەشەی کوردستان، گوتارێک بێت دژی توندڕۆیی دینی و نەتەوەیی ، دژی هاوپەیمانی درۆینە و دژی سیاسەتێک کە ژیان و بوونی مرۆڤەکان بە ژمارە هەڵدەسەنگێنێت.